

E-İMZA NEDİR?

Emre METİN
Elektrik Mühendisi

Elektronik imza kavramı çok genel bir tanım olup kişilerin elle atmış olduğu imzaların tarayıcıdan geçirilmiş hali olan sayısallaştırılmış imzaları, kişilerin göz retinası, parmak izi ya da ses gibi biyolojik özelliklerinin kaydedilerek kullanıldığı biyometrik önlemleri içeren elektronik imzaları veya bilginin bütünlüğünü ve tarafların kimliklerinin doğruluğunu sağlayan sayısal imzaları içermektedir.

Sayısal imza, imzalanan metine göre farklılık gösterir ve içeriğin matematiksel fonksiyonlardan geçirilerek eşsiz olduğu düşünülen bir değer bulunması sureti ile elde edilir. Yani kişilerin, elle atılan imzada olduğu şekilde tek imzası yoktur; bunun yerine imzalamada kullanılan anahtarları vardır.

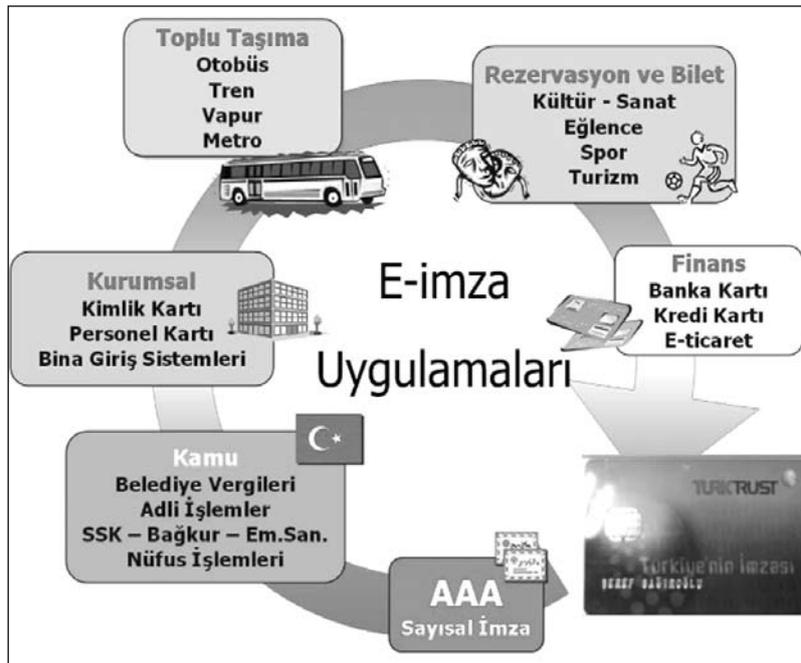
15.01.2004 tarihli 5070 sayılı Elektronik İmza Yasası'nda ve bu metinde geçen "elektronik imza" kavramı sayısal imzayı işaret etmektedir.

Elektronik imza bugün yasal olarak tüm işlemlerde ıslak imzayla aynı değere sahiptir. Ancak uygulama aşamasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Özellikle kamunun sadece bir merkezden e-imza alacak olması (TÜBİTAK Kamu Sertifikasyon Merkezi - KAMU SM) ve e-imzayı kullanacak olan kişilerdeki elektronik işlemlere bakış en büyük sorunlardan biridir.

NEDEN E-İMZA?

E-imza genel anlamıyla;

⇒ iş süreçlerinin hızlandırılmasını sağlamak için,
⇒ işlemleri güvenli bir şekilde yapmak için,
⇒ kağıt-posta-telefon-işgücü gibi kaynakların israfını önlemek için,
⇒ Elektronik Doküman Yönetim Sistemi olan kurumlar için işlem entegrasyonunda bugün yasal olarak e-imza geçerlidir.
⇒ Bankacılık, sigorta, vergi-prim ödemeleri, oy verme, ticari sözleşme, e-alışveriş uygulamalarında yurtdışında kullanılmaktadır.



E-İMZA GEÇİŞ SÜRECİNDE ÇALIŞMA/HAZIRLIK YAPAN KURUM ÖRNEĞİ

Elektronik Doküman Yönetim Sistemi ve E-İmza sürecini en iyi uygulayan kurumlardan biri olan Adalet Bakanlığı UYAP sistemi, yasal olarak geçerli olmayan 10000 adet elektronik sertifikayı avukatlara dağıttı. Bu sertifikayla avukatlar dava açma dışında bütün evrak takip işlerini takip edebiliyorlar. Bir anlamda dağıtılan bu sertifikayla UYAP sistemine giriş için yetkili oluyorlar. Sistem her gün avukatlar dahil 30000 yargı personelinin işlemlerini elektronik ortamda yapmalarını sağlıyor. E-imza'ya geçtiklerinde de bütün işlemleri elektronik ortamda yapabilecekler. Ayrıca kamu kurumları e-imzaları Kamu Sertifikasyon Merkezi olan TÜBİTAK'tan almak zorunda oldukları için bu kurumla da görüşmelerinin sürdüğünü tüm hakim ve savcılara bu yıl içerisinde e-imza dağıtmak istediklerini iletiler.

Şu anda İSKİ, Dış Ticaret Müsteşarlığı e-imzayı kullanan ve kabul eden kurumlar.

Ancak bu aşamadaki bir yanlıgıy 05.02.2007 tarihli gazetelerde de yer alan Telekomünikasyon Kurumu Başkan Yardımcısı tarafından verilen bir demeç bir anlamda düzeltti. Telekomünikasyon Kurulu Başkan Yardımcısı Mustafa Alkan, elektronik ortamda yapılan işlemlerin geçerli olması için elektronik imza kullanılmasının şart olduğunu dile getirerek, e-imza kullanılmadan bugüne kadar yapılmış işlemlerin hukuken geçersiz olduğunu söyledi. E-devlet uygulamalarının

başlamasıyla Adalet, Sağlık, Maliye Bakanlıkları gibi kamu kurum ve kuruluşlarının internet ortamından vatandaşa yaptırdığı birçok işlem ve başvurunun hukuki açıdan geçersiz olduğu ortaya çıktı. Kamu hizmetlerinin yanı sıra, internet bankacılığı aracılığıyla yapılan fatura ödeme, para yatırma, EFT gibi işlemlerin de hukuki açıdan geçerli olmadığı çünkü kimlik bilgisi ve ıslak imza gerektiren bu işlemlerin hiçbirinin bu iki şartı da tek başına sağlayan "elektronik imza"nın (e-imza) kullanılmadığı öğrenildi.

Mart 2007

E-İMZA GEÇİŞ SÜRECİ TASLAK ÇALIŞMA

AŞAMALAR

ALTYAPI

Burada bilgisayar ve donanım altyapısının tamamlanması ve yazılımların e-İmzaya uyumlaştırılması kastedilmektedir.

DOKÜMAN YÖNETİMİNİN KURULMASI

E-İmzayı tanıyacak bir Elektronik Doküman Yönetim Sisteminin işler hale getirilmesi, geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır.

UYGULAMALARIN STANDARTLAŞTIRILMASI

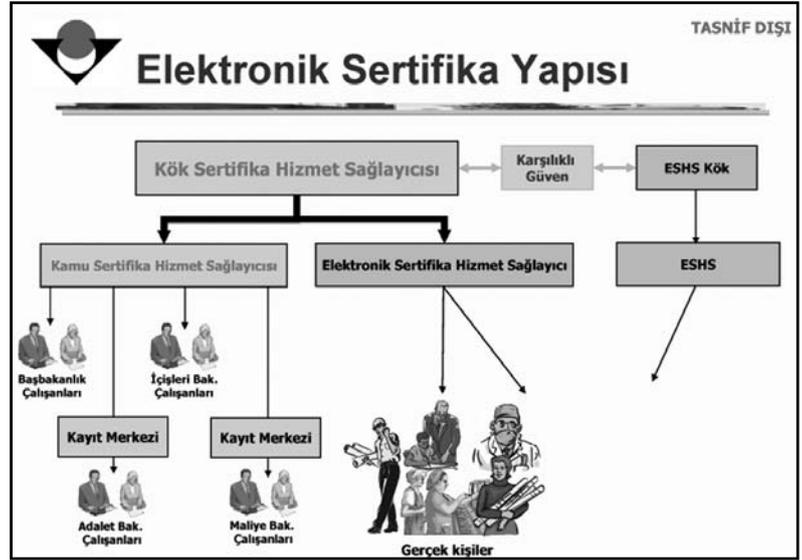
İş sürecinde yapılan tüm işlemlerin tüm kurum içerisinde aynı şekilde yapılır hale gelmesi, uygulama farklılıklarının giderilmesi ve bunun için bir uygulama kitapçığının hazırlanması gerekmektedir.

E-İMZA ALINMASI

- ⇒ Tüm kurumda sistem devreye alınmadan örnek bir birim seçilerek uygulamanın denenmesi ve sıkıntıların giderilmesi gerekir. Tüm bu işlemler tamamlandıktan sonra ancak e-İmzaya geçilebilir.
- ⇒ E-İmza önce kurum içi yazışmalarda kullanılmalı, daha sonra dışarıdan gelen elektronik imzalı belgeler kabul edilmeli, en son olarak e-İmzalı belgelerin kurum dışına gönderilmesi sağlanmalıdır.
- ⇒ Kamu kurumlarının çoğunluğu e-İmzaya geçtikten sonra dış ortamda kullanılmalıdır. Bu konuda Başbakanlık'ın genel olarak belirlediği kurallara uyulduğu takdirde kamu e-İmzaya geçebilecektir. Kamu e-İmza entegrasyonunu hallettiğinde özel sektör ve bireyler de e-İmzayı etkin kullanabileceklerdir.
- ⇒ Kullanmaya başlamadan mutlaka personele ve yetkili olarak imza atanlara eğitim verilmelidir.

MUHTEMEL SORUNLAR

- ? Islak imza atanların elektronik imzaya olan güvenlerinin az oluşu ve direnç göstermeleri, en ufak sıkıntıda e-İmzadan vazgeçmeye çalışmaları. Burada özellikle son dönemde yaşanan internet bankacılığı mağdurlarının çoğalması e-İmzaya geçişte önemli oranda etkili olmuştur.
- ? Uygulamayı takip edecek, kullanacak ve evrak kaydı yapacak personelin yazıları kağıt olarak görmek istemesi, bilgi eksikliğinden kaynaklı sorunlar.



- ? Yasal mevzuatın tamamlanamaması ve bilgi güvenliği konusundaki cezai yaptırımlarda yaşanan sıkıntıların doğuracağı sonuçlar.

GENEL ANLAMDA YAPILMASI GEREKENLER

- Kurumlar arası yazışmaların e-İmza ile yapılması;
 - Üst yazı için ortak bir veri standardının tanımlanması
 - Üst yazı eklerinin imzalanmasında yöntem belirlenmesi
 - Parafın elektronik ortamdaki karşılığının tanımlanması
 - Mühürün elektronik ortamdaki karşılığının tanımlanması
 - Kurumlararası iletişim için ortak bir protokol belirlenmesi
- E-İmza yazılımlarına güvenin sağlanması için onay mekanizmasının kurulması,
- E-İmza teknolojisini bilmeye gerek kalmadan kullanılacak yazılımlar üretilmesi.

Yararlanılan kaynaklar:

1. 5070 sayılı Elektronik İmza Yasası
2. Doç. Dr. Türksel Kaya Bengsür - TODAİE-Uygulamalı E-İmza eğitimi notları- Aralık 2006, Ankara
3. Mesut Orta- TODAİE-Uygulamalı E-İmza eğitimi notları- Ocak 2007, Ankara
4. www.e-imza.gen.tr
5. www.tk.gov.tr